TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. birželio 27 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – SESV 21 straipsnio 1 dalis – Direktyva 2004/38/EB – Teisė laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje – Sąjungos piliečio šeimos nario, trečiosios šalies piliečio, teisė gyventi valstybėje narėje, kurios pilietybę turi šis Sąjungos pilietis – Šio šeimos nario teisė atvykti į atitinkamos valstybės narės teritoriją Sąjungos piliečiui grįžus į šią valstybę narę“

Byloje C-230/17

dėl *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas, Danija) 2017 m. balandžio 21 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. gegužės 2 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Erdem Deha Altiner,

Isabel Ravn Hanna

prieš

Udlændingestyrelsen

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, teisėjai J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby ir M. Vilaras (pranešėjas),

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. kovo 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– E. Deha Altiner ir I. Ravn Hanna, atstovaujamų advokato E. O. R. Khawaja,

– Danijos vyriausybės, atstovaujamos M. S. Wolff, J. Nymann-Lindegren ir C. J. Thorning, padedamų advokato R. Holdgaard,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet, L. Van den Broeck ir M. Jacobs,

– Airijos, atstovaujamos A. Joyce ir L. Williams,

* Proceso kalba: danų.

– Norvegijos vyriausybės, atstovaujamos I. S. Jansen, padedamos advokato K. B. Moen,

– Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti ir M. Wilderspin, padedamų advokato H. Peytz,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46), 21 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Erdem Deha Altiner (toliau – Altiner sūnus) ir Isabel Hanna Ravn ginčą su *Udlændingestyrelsen* (Migracijos tarnyba, Danija) dėl pastarosios 2016 m. birželio 3 d. priimto sprendimo (toliau – 2016 m. birželio 3 d. sprendimas), kuriuo patvirtintas ankstesnis *Statsforvaltningen* (regioninė valstybės administracija, Danija) sprendimas atmesti Altiner sūnaus prašymą išduoti jam, kaip Sąjungos pilietės I. H. Ravn šeimos nariui, leidimo gyventi Danijoje kortelę.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2004/38

3 Direktyvos 2004/38 1 straipsnyje „Dalykas“ nustatyta:

„Ši direktyva nustato:

a) naudojimosi Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių laisvo judėjimo ir gyvenimo valstybių narių teritorijoje teise reikalavimus;

<…>“

4 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje „Apibrėžimai“ nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

1. „Sąjungos pilietis“ – tai bet kuris asmuo, turintis valstybės narės pilietybę;

2. „šeimos narys“ – tai:
   a) sutuoktinis;

   <…>
   c) piliečio ir sutuoktinio ar partnerio <…> tiesioginiai palikuonys, kuriems nesukakę 21 metų amžiaus, arba išlaikytiniai;

   <…>

3. „priimančioji valstybė narė“ – tai valstybė narė, į kurią atvyksta Sąjungos pilietis, pasinaudodamas savo laisvo judėjimo ir gyvenimo teise.“

5 Tos pačios direktyvos 3 straipsnio „Naudos gavėjai [Asmenys, kuriems taikoma direktyva]“ 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [arba pas juos atvyksta].“

6 Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

a) yra darbuotojai ar savarankiškai dirbantieji [pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantys asmenys] priimančiojoje valstybėje narėje arba

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje, arba

c)

– yra priimti į privačią arba valstybinę instituciją, akredituotą ar finansuojamą priimančiosios valstybės narės pagal savo įstatymų ar kitų teisės aktų praktiką, turėdami pagrindinį studijų kurso baigimo tikslą, įskaitant profesinį rengimą, ir

– turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje ir užtikrina atitinkamą nacionalinę instituciją pateikdami deklaraciją ar kitokiu jų pasirinktu lygiaverčiu būdu, kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, arba

d) yra Sąjungos pilietį, kuris atitinka a, b arba c punkto reikalavimus, lydintys ar kartu vykstantys [ar pas jį atvykstantys] šeimos nariai.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta gyvenimo šalyje teisė taikoma šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai, lydintiems ar vykstantiems kartu su Sąjungos piliečiu priimančiojoje valstybėje narėje [lydintiems Sąjungos pilietį ar pas jį atvykstantiems į priimančiąją valstybę narę], jei toks Sąjungos pilietis atitinka 1 dalies a, b arba c punkto reikalavimus.“

Danijos teisė

7 2011 m. gegužės 12 d. *bekendtgørelse Nr. 474 om ophold i Danmark for udlændinge, der er omfattet af Den Europæiske Unions regler* (Nutarimas Nr. 474 dėl užsieniečių, kuriems taikomos Europos Sąjungos taisyklės, teisės gyventi šalyje) 13 straipsnyje nustatyta:

„Jei tai numatyta Sąjungos teisėje, Danijos piliečio šeimos narys turi teisę gyventi Danijoje ilgiau nei trijų mėnesių laikotarpį, numatytą Įstatymo dėl užsieniečių 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse.“

8 Migracijos tarnyba priėmė 2014 m. gruodžio 10 d. *ES-orientering Nr. 1/14, Orientering til Statsforvaltningen om behandling af ansøgninger om familiesammenføring efter ES-retten, hvor referencen er dansk statsborger* (Valstybės administracijai skirtos gairės Nr. 1/14 dėl prašymų dėl šeimos susijungimo pagal Sąjungos teisę, kai referencinis asmuo yra Danijos pilietis, nagrinėjimo, toliau – gairės Nr. 1/14).

9 Šių gairių 4.1.5 punkte „Danijos piliečio grįžimo į Daniją ir prašymo dėl šeimos susijungimo pagal Sąjungos teisę pateikimo ryšys laiko požiūriu“ numatyta:

„Nereikalaujama, kad užsienietis šeimos narys atvyktų į Daniją tuo pačiu metu kaip ir Danijos pilietis.

Jei Danijos piliečio, pasinaudojusio teise į laisvą judėjimą kitoje valstybėje narėje, šeimos narys pateikia prašymą dėl šeimos susijungimo pagal Sąjungos taisykles po to, kai į Daniją grįžta Danijos pilietis, reikia konkrečiai įvertinti, ar šeimos nario prašymas pateiktas per Danijos piliečio natūraliai trunkantį grįžimo į Daniją laikotarpį.

Atliekant šį vertinimą turi būti atsižvelgta į laikotarpį, praėjusį nuo Danijos piliečio grįžimo į Daniją iki prašymo pateikimo, visų pirma tai, ar šis šeimos narys šio prašymo pateikimą atidėjo dėl su darbu ar mokymusi susijusių priežasčių, taip pat į šio laikotarpio trukmę. Vėlesnį prašymo pateikimą gali lemti tai, kad pareiškėjas turi pabaigti studijų ciklą, o tai, be kita ko, gali būti įrodyta pateikiant diplomus ir t. t. Vėluojama gali būti ir dėl su sveikata susijusių priežasčių, pavyzdžiui, dėl sunkios pareiškėjo ar jo šeimos nario ligos.

Kita vertus, kelių mėnesių delsimo negali *a priori* pateisinti bendrai išreikštas noras tęsti darbą ar gyventi su šeima.

Tačiau jei būtent dėl su darbu susijusių priežasčių, įskaitant sutartinių įsipareigojimų vykdymą, prašymas buvo pateiktas keliais mėnesiais vėliau, reikia *a priori* laikyti, kad šis prašymas buvo pateiktas per Danijos piliečio grįžimo natūralios tąsos laikotarpį. Tai gali būti įrodyta pateikiant darbo sutartį, kurioje nurodyta, kad, pavyzdžiui, suinteresuotasis asmuo dalyvauja konkrečiame statybų projekte.

<…>

Jei šeimos narys atvyko į Daniją tuo metu, kai Danijos pilietis grįžo į Daniją arba per tokio grįžimo natūralios tąsos laikotarpį, tačiau prašymą dėl šeimos susijungimo pagal Sąjungos teisę pateikė tik vėliau, nereikalaujama, kad šis prašymas būtų pateiktas per Danijos piliečio grįžimo natūralios tąsos laikotarpį, jei pareiškėjas įvykdė šeimos susijungimo su Danijos piliečiu sąlygas pagal Sąjungos taisykles.

Reikia, kad šeimos narys būtų atvykęs į Daniją tam, kad kaip šeima gyventų su Danijos piliečiu ir kad šis šeimos narys galėtų pasinaudoti šeimos susijungimu su Danijos piliečiu pagal Sąjungos taisykles, jei prašymas buvo pateiktas atvykstant į Danijos teritoriją. Taip pat reikia, kad pareiškėjas šias sąlygas įvykdytų per laikotarpį iki prašymo pateikimo.

Taigi vertinant tokias situacijas lemiamą reikšmę turi tai, kad per visą laikotarpį šeimos narys tenkino šeimos susijungimo su Danijos piliečiu sąlygas pagal Sąjungos taisykles, tačiau paprasčiausiai nepateikė prašymo. Tokiu atveju šeimos narys turi teisę gyventi Danijoje pagal Sąjungos taisykles, neatsižvelgiant į tai, kad prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje buvo pateiktas vėliau.

Jei prašymas nebuvo pateiktas atvykstant į Danijos teritoriją, pareiškėjas turi įrodyti, kad jis atvyko tuo metu, kai Danijos pilietis grįžo į Daniją, arba per šio grįžimo natūralios tąsos laikotarpį ir kad per visą laikotarpį jis tenkino šeimos susijungimo su Danijos piliečiu sąlygas pagal Sąjungos taisykles, įskaitant tai, kad jis gyveno Danijoje su šiuo piliečiu. Įrodyti galima, pavyzdžiui, pateikiant kelionės dokumentus, gyventojų registro pakeitimus, įrodymus apie nuomos mokesčio mokėjimą ir t. t.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

10 Altiner sūnus gimė 2004 m. rugsėjo 2 d. Turkijoje ir yra Turkijos pilietis. Jo tėvas Metin Altiner (toliau – Altiner tėvas) atvyko gyventi į Daniją 2008 m. liepos 17 d., išsiskyrė su Altiner sūnaus motina ir 2010 m. spalio 26 d. antrąkart susituokė su I. H. Ravn, Danijos piliete, kuri tuo metu gyveno Danijoje. Teismo sprendimu dėl Altiner sūnaus tėvo ir motinos skyrybų Altiner sūnaus globa buvo patikėta jo motinai, Turkijos pilietei, ir Altiner sūnus gyveno su ja Turkijoje.

11 Nuo 2012 m. gruodžio 1 d. iki 2014 m. spalio 24 d. I. H. Ravn ir Altiner tėvas gyveno Švedijoje. Laikotarpiais nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. iki 2013 m. rugsėjo 9 d. ir nuo 2014 m. liepos 8 d. iki 2014 m. rugsėjo 2 d. Altiner sūnus atvyko į Švediją su visoje Šengeno erdvėje galiojančia viza ir čia pas juos viešėjo.

12 2014 m. spalio 24 d. I. H. Ravn ir Altiner tėvas grįžo į Daniją, kurioje nuo to laiko ir gyvena. 2015 m. birželio 25 d. Altiner sūnus atvyko į Daniją su visoje Šengeno erdvėje iki 2015 m. rugsėjo 30 d. galiojančia viza.

13 2015 m. liepos 15 d. gavęs raštišką savo motinos sutikimą, Altiner sūnus po dviejų dienų pateikė Danijos valstybės administracijai prašymą išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę, kaip jo tėvo sutuoktinės I. H. Ravn šeimos nariui.

14 2016 m. kovo 9 d. sprendimu Danijos regioninė valstybės administracija atmetė šį prašymą dėl to, kad jis nebuvo pateiktas per I. H. Ravn grįžimo į Daniją natūralios tąsos laikotarpį. Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad savo sprendime atmesti prašymą ši administracija nurodė, kad ji neišreiškė nuomonės dėl klausimo, ar Altiner sūnus per viešnages Švedijoje galėjo pradėti arba tęsti šeimos gyvenimą su I. H. Ravn šioje valstybėje narėje. Dėl šio sprendimo atmesti prašymą buvo pateiktas skundas Migracijos tarnybai; ši tarnyba skundą atmetė 2016 m. birželio 3 d. sprendimu.

15 Tame sprendime Migracijos tarnyba nurodo, kad Altiner sūnus neatvyko į Daniją kartu su I. H. Ravn ir kad jo prašymas išduoti leidimo gyventi šalyje kortelę nebuvo pateiktas per I. H. Ravn grįžimo į Daniją natūralios tąsos laikotarpį. Šios tarnybos nuomone, Danijos piliečio, kuris, pagyvenęs kitoje valstybėje narėje, grįžta į Daniją, šeimos nario, trečiosios valstybės piliečio, išvestinė teisė gyventi šalyje prarandama, jei šis šeimos narys neatvyksta į Danijos teritoriją arba nepateikia prašymo išduoti leidimą gyventi Danijoje per Danijos piliečio grįžimo į Daniją natūralios tąsos laikotarpį.

16 2016 m. birželio 15 d. Altiner sūnus ir I. H. Ravn apskundė šį 2016 m. birželio 3 d. sprendimą *Københavns byret* (Kopenhagos municipalinis teismas, Danija); šis teismas 2016 m. spalio 18 d. sprendimu grąžino bylą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.

17 Teismas pažymi, kad šalys nesutaria dėl Danijos teisės aktuose nustatytos sąlygos, kad trečiosios šalies piliečiui, Danijos piliečio, kuris, pasinaudojęs judėjimo laisve grįžta į Daniją, šeimos nariui, teisė gyventi šalyje suteikiama tik jeigu šis šeimos narys atvyksta į Daniją arba pateikia prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje per atitinkamo Danijos piliečio grįžimo „natūralios tąsos“ laikotarpį, suderinamumo su Sąjungos teise. Pareiškėjai pagrindinėje byloje teigia, kad ši sąlyga prieštarauja Sąjungos teisei, visų pirma SESV 21 straipsniui.

18 Šiomis aplinkybėmis *Østre Landsret* (Rytų regiono apeliacinis teismas, Danija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal SESV 21 straipsnį, aiškinamą kartu ir pagal analogiją su Direktyva 2004/38, valstybei narei draudžiama atsisakyti suteikti išvestinę teisę gyventi šalyje šios valstybės narės pilietybę turinčio Sąjungos piliečio, kuris į tą valstybę grįžo po to, kai pasinaudojo teise į laisvą judėjimą, šeimos nariui, trečiosios šalies piliečiui, kai šis šeimos narys neatvyko į šios valstybės narės teritoriją arba nepateikė prašymo išduoti leidimą gyventi šalyje per Sąjungos piliečio grįžimo natūralios tąsos laikotarpį?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl priimtinumo

19 Pirmiausia reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismui pateiktose pastabose Belgijos ir Norvegijos vyriausybės, remdamosi dviem palyginti trumpais Altiner sūnaus buvimo Švedijoje laikotarpiais, abejoja, ar gali būti laikoma, kad jis faktiškai gyveno šioje valstybėje narėje ir taip galėjo pradėti arba tęsti savo ir atitinkamo Sąjungos piliečio, konkrečiai I. H. Ravn, šeimos gyvenimą, dėl kurio Altiner sūnus, remiantis Sąjungos teise, įgytų išvestinę teisę gyventi Danijoje. Norvegijos vyriausybė mano, kad šiomis aplinkybėmis prejudicinis klausimas gali būti pripažintas hipotetiniu.

20 Iš tiesų dėl faktinio Sąjungos piliečio ir jo šeimos nario trečiosios šalies piliečio gyvenimo priimančiojoje valstybėje narėje, Sąjungos piliečiui grįžus į savo pilietybės valstybę narę, išvestinė teisė joje gyventi pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį suteikiama trečiosios šalies piliečiui, su kuriuo šis Sąjungos pilietis gyveno šeimos gyvenimą priimančiojoje valstybėje narėje.

21 Nagrinėjamu atveju iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos, apibendrintos šio sprendimo 13–15 punktuose, matyti, kad Altiner sūnaus pateiktas prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje, remiantis ES teise, paskutinį kartą buvo atmestas Migracijos tarnybos ne todėl, kad Altiner sūnus negalėjo pradėti arba tęsti savo, Altiner tėvo ir I. H. Ravn šeimos gyvenimo per buvimo Švedijoje laikotarpius, o todėl, kad jis atvyko į Danijos teritoriją ir pateikė prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje ne tuo pat metu, kai į Daniją grįžo I. H. Ravn arba per „natūralios tąsos“ po šio grįžimo laikotarpį, kaip reikalaujama pagal Gaires Nr. 1/14.

22 Pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateikiamiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, kurių teisines ir faktines aplinkybes savo atsakomybe apibrėžia nacionalinis teismas ir šių aplinkybių tikslumo Teisingumo Teismui tikrinti nereikia, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinos tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*, C-182/15, EU:C:2016:630, 19 ir 20 punktus).

23 Šiomis aplinkybėmis, neužkertant kelio prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, jei reikia, patikrinti jam skundžiamo administracinio akto faktines prielaidas, negalima konstatuoti, kad prejudicinis klausimas, kuris iš esmės susijęs su nacionalinės teisės akto, kaip antai gairių Nr. 1/14, suderinamumu su ES teise, neturi jokio ryšio su pagrindinės bylos dalyku ar kad problema yra hipotetinė.

24 Taigi prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

25 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 21 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamas valstybės narės teisės aktas, pagal kurį nenumatyta trečiosios šalies piliečiui, kuris yra Sąjungos piliečio, turinčio šios valstybės narės pilietybę ir grįžtančio į šią valstybę narę po to, kai vadovaudamasis Sąjungos teise ir laikydamasis joje nustatytų reikalavimų gyveno kitoje valstybėje narėje, šeimos narys, suteikti išvestinės teisės gyventi šalyje pagal Sąjungos teisę, kai minėtas atitinkamo Sąjungos piliečio šeimos narys neatvyko į jos teritoriją arba neprašė išduoti leidimo gyventi per šio Sąjungos piliečio grįžimo į šią valstybę narę „natūralios tąsos“ laikotarpį.

26 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, jog Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad tuo atveju, kai dėl Sąjungos piliečio faktinio gyvenimo pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintas sąlygas ir jų laikantis kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietis jis yra, šeimos gyvenimas tęsiamas ar pradedamas šioje valstybėje narėje, dėl iš SESV 21 straipsnio 1 dalies kildinamų Sąjungos piliečio teisių veiksmingumo reikalaujama, kad grįžęs į savo pilietybės valstybę narę šis pilietis galėtų tęsti šeimos gyvenimą, pradėtą priimančiojoje valstybėje narėje, todėl atitinkamam šeimos nariui, trečiosios šalies piliečiui, turi būti suteikta išvestinė teisė gyventi šalyje. Iš tiesų, nesuteikus tokios išvestinės teisės gyventi šalyje, Sąjungos pilietis būtų atgrasytas palikti pilietybės valstybę narę, kad pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį pasinaudotų teise apsigyventi kitoje valstybėje narėje, nes nebūtų tikras, kad grįžęs į kilmės valstybę narę galės toliau gyventi su savo artimais giminaičiais, su kuriais gyveno ar pradėjo gyventi kartu priimančiojoje valstybėje narėje (2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.* C-456/12, EU:C:2014:135, 54 punktas ir 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Coman ir kt.*, C-673/16, EU:C:2018:385, 24 punktas).

27 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad išvestinės teisės gyventi šalyje suteikimo SESV 21 straipsnio 1 dalies pagrindu trečiosios šalies piliečiui, Sąjungos piliečio šeimos nariui, su kuriuo šis gyveno priimančiojoje valstybėje narėje tik kaip Sąjungos pilietis, paskui grįžo į savo pilietybės valstybę narę, sąlygos, kai Sąjungos pilietis grįžta į savo pilietybės valstybę narę, iš principo neturi būti griežtesnės, nei Direktyvoje 2004/38 numatytos tokios teisės suteikimo trečiosios šalies piliečiui, šeimos nariui Sąjungos piliečio, pasinaudojusio teise laisvai judėti ir apsigyvenusio kitoje nei savo pilietybės valstybėje narėje, sąlygos. Iš tiesų, net jei Direktyvoje 2004/38 nereglamentuojamas toks grįžimo atvejis, kiek tai susiję su Sąjungos piliečio gyvenimo kitoje nei jo pilietybės valstybė narė sąlygomis, ją reikia taikyti pagal analogiją, nes abiem atvejais Sąjungos pilietis yra referencinis asmuo tam, kad trečiosios šalies piliečiui, šio Sąjungos piliečio šeimos nariui, galėtų būti suteikta išvestinė teisė gyventi šalyje (2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 50 punktas).

28 Vis dėlto reikia priminti, kad išvestinė teisė gyventi šalyje, pripažįstama Sąjungos piliečio, kuris apsigyvena kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietis jis yra, šeimos nariams remiantis Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 2 dalimi, nesiejama su sąlyga, kad jie atvyktų į tos valstybės narės teritoriją per tam tikrą laikotarpį po to, kai čia atvyksta šis Sąjungos pilietis.

29 Pagal šią nuostatą, esant tokiai situacijai, išvestinė teisė gyventi šalyje Sąjungos piliečio šeimos nariams iš tiesų pripažįstama ne tik tuomet, kai jie šį Sąjungos pilietį „lydi“ kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietis jis yra, bet ir tais atvejais, kai „[pas jį atvyksta]“ į šią valstybę narę.

30 Taigi reikia priminti, kad trečiosios šalies piliečio teisė gyventi Sąjungos valstybėje narėje atsiranda Sąjungos piliečiui naudojantis judėjimo laisve (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 12 d. Sprendimo *O. ir B.*, C-456/12, EU:C:2014:135, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

31 Suteikiant išvestinę teisę gyventi šalyje SESV 21 straipsnio 1 dalies pagrindu siekiama, kad Sąjungos piliečio šeimos gyvenimas su jo šeimos nariu, trečiosios šalies piliečiu, pradėtas arba tęsiamas priimančiojoje valstybėje narėje, toliau būtų tęsiamas valstybėje narėje, kurios pilietybę turi atitinkamas Sąjungos pilietis, todėl valstybės narės, kurios pilietybę turi Sąjungos pilietis, kompetentingos

institucijos, prieš suteikdamos tokią teisę gyventi šalyje, turi teisę patikrinti, ar toks Sąjungos piliečio ir jo šeimos nario trečiosios šalies piliečio šeimos gyvenimas nebuvo nutrūkęs, kol trečiosios šalies pilietis atvyko į valstybę narę, kurios pilietybę turi Sąjungos pilietis.

32 Atlikdama tokį patikrinimą, atitinkama valstybė narė gali kaip į vieną iš aplinkybių atsižvelgti į tai, kad trečiosios šalies pilietis, vieno iš jos piliečių šeimos narys, atvyko į jos teritoriją praėjus ilgam laikui po to, kai į ją sugrįžo šis Sąjungos pilietis.

33 Vis dėlto negalima atmesti galimybės, kad Sąjungos piliečio ir jo šeimos nario, trečiosios šalies piliečio, šeimos gyvenimas, pradėtas ar tęstas, kai jie pagal Sąjungos teisę laikydamiesi joje nustatytų reikalavimų gyveno priimančiojoje valstybėje narėje, toliau tęsiamas nepaisant to, kad Sąjungos pilietis grįžta į valstybę narę, kurios pilietis jis yra, nelydimas atitinkamo šeimos nario, kuris dėl priežasčių, susijusių su jo asmenine padėtimi, profesija arba išsilavinimu, priverstas atidėti atvykimą į Sąjungos piliečio kilmės valstybę narę.

34 Taigi tai, kad prašymas išduoti leidimą gyventi šalyje nebuvo pateiktas per Sąjungos piliečio grįžimo „natūralios tąsos“ laikotarpį, yra svarbi aplinkybė, kuri pati savaime nėra lemiama, tačiau atliekant bendrąjį vertinimą gali lemti, kad Sąjungos piliečio kilmės valstybė narė padarytų išvadą, jog nėra ryšio tarp šio prašymo ir minėto piliečio naudojimosi judėjimo laisve, todėl atsisakytų išduoti tokį leidimą gyventi šalyje.

35 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad SESV 21 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiamas valstybės narės teisės aktas, pagal kurį nenumatyta trečiosios šalies piliečiui, kuris yra Sąjungos piliečio, turinčio šios valstybės narės pilietybę ir grįžtančio į šią valstybę narę po to, kai vadovaudamasis Sąjungos teise ir laikydamasis joje nustatytų reikalavimų gyveno kitoje valstybėje narėje, šeimos narys, suteikti išvestinės teisės gyventi šalyje pagal Sąjungos teisę, kai minėtas atitinkamo Sąjungos piliečio šeimos narys neatvyko į jos teritoriją arba neprašė išduoti leidimo gyventi per šio Sąjungos piliečio grįžimo į šią valstybę narę „natūralios tąsos“ laikotarpį, jeigu pagal šį teisės aktą reikalaujama, kad atliekant bendrą vertinimą taip pat būtų atsižvelgiama į kitas reikšmingas aplinkybes, ypač tas, kurios gali įrodyti, kad, nepaisant laiko, praėjusio nuo Sąjungos piliečio grįžimo į tą valstybę narę iki jo šeimos nario, trečiosios šalies piliečio, atvykimo į tą pačią valstybę narę, šeimos gyvenimas, kuris buvo pradėtas ir tęsiamas priimančiojoje valstybėje narėje, nesibaigė, todėl gali pateisinti, kad atitinkamam šeimos nariui būtų suteikta išvestinė teisė gyventi šalyje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

36 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

SESV 21 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją nedraudžiamas valstybės narės teisės aktas, pagal kurį nenumatyta trečiosios šalies piliečiui, kuris yra Sąjungos piliečio, turinčio šios valstybės narės pilietybę ir grįžtančio į šią valstybę narę po to, kai vadovaudamasis Sąjungos teise ir laikydamasis joje nustatytų reikalavimų gyveno kitoje valstybėje narėje, šeimos narys, suteikti išvestinės teisės gyventi šalyje pagal Sąjungos teisę, kai minėtas atitinkamo Sąjungos piliečio šeimos narys neatvyko į jos teritoriją arba neprašė išduoti leidimo gyventi per šio Sąjungos piliečio grįžimo į šią valstybę narę „natūralios tąsos“ laikotarpį, jeigu pagal šį teisės aktą reikalaujama, kad atliekant bendrą vertinimą taip pat būtų atsižvelgiama į kitas reikšmingas aplinkybes, ypač tas, kurios gali įrodyti, kad, nepaisant laiko, praėjusio nuo Sąjungos piliečio

grįžimo į tą valstybę narę iki jo šeimos nario, trečiosios šalies piliečio, atvykimo į tą pačią valstybę narę, šeimos gyvenimas, kuris buvo pradėtas ir tęsiamas priimančiojoje valstybėje narėje, nesibaigė, todėl gali pateisinti, kad atitinkamam šeimos nariui būtų suteikta išvestinė teisė gyventi šalyje, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.